ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету

«Одеська юридична академія»

_____ Олег ТОДОЩАК

«03» ____04_____2026 року

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Лисенко Ю.О. на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія»

№ 1 від 07 вересня 2022 року

Витяг

з протоколу засідання фахового семінару кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

№ 10 від 9 квітня 2026 року

Присутні:

В.о. завідувача кафедри д.ю.н., професор Харитонова О.І. – науковий керівник; проректор з навчальної роботи, професор кафедри д.ю.н, професор Ульянова Г.О.; доцент кафедри к.ю.н., доцент Кирилюк А.В.; доцент кафедри к.ю.н, доцент кафедри к.ю.н., доцент Бааджи Н.П.; доцент кафедри к.ю.н., доцент Еннан Р.Є.; доцент кафедри к.ю.н., доцент Галупова Л.І.; д.ф. (Ph.d) у галузі права, доцент кафедри Мартинюк І.В.; Лисенко Ю.О. – аспірант, лаборант кафедри Омельченко А.С.

З присутніх – 2 доктори юридичних наук та 4 кандидати юридичних наук, 1 доктор філософії у галузі права – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Лисенка Юрія Олександровича на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження», поданого на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Лисенка Ю.О. за результатами дисертаційного дослідження на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження», поданого на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми, розкрив мету, завдання, методологію дисертаційного дослідження, охарактеризував його об'єкт та предмет, виклав науково-практичну значимість роботи, надав відомості щодо впровадження результатів дослідження.

Обґрунтовуючи вибір проблематики дисертаційного дослідження, здобувач зазначив, що особливість звернення стягнення частки у статутному капіталі товариства у виконавчому провадженні зумовлюється не лише необхідністю захисту інтересів безпосередніх сторін виконавчого провадження (стягувача та боржника), але й потребою врахування інтересів ширшого кола заінтересованих осіб, зокрема інвесторів і кредиторів товариства, економічна стабільність якого прямо залежить від способу та порядку виконання судового рішення. На відміну від класичних майнових спорів, де наслідки примусового виконання обмежуються майновою сферою

боржника, у корпоративних правовідносинах будь-яке втручання у структуру активів товариства (арешт майна, реалізація частки, звернення стягнення на корпоративні права, блокування рахунків) має більш масштабні наслідки, оскільки може впливати на платоспроможність, інвестиційну привабливість товариства та забезпеченість виконання зобов'язань перед третіми особами. Серед практичних аспектів важливе значення має дослідження повноважень приватних та державних виконавців щодо звернення стягнення на корпоративні права, алгоритм дій органів управління товариством у випадку звернення стягнення на корпоративні права, випадки укладання фраудаторних договорів з метою перешкоджання стягнення корпоративних прав.

За результатами проведеного дослідження сформульовано наукові положення, пропозиції та висновки:

вперше:

- обґрунтовано підхід до забезпечення виконання рішень у виконавчому провадженні шляхом запровадження системи забезпечувальних заходів, спрямованих на запобігання знеціненню частки у статутному капіталі товариства, які не передбачають прямого втручання у майнову сферу юридичної особи, а реалізуються через обмеження дій органів товариства, які мають істотний вплив на вартість його активів, та можливість оскарження фраудаторних правочинів, що дозволяє забезпечити баланс інтересів кредитора, інших учасників товариства та самого товариства;

- на підставі комплексного аналізу доктринальних, законодавчих та правозастосовних підходів до визначення понять «корпоративні права» та «частка в статутному капіталі товариства» обґрунтовано розуміння частки у статутному капіталі товариства як самостійного комплексного оборотоздатного об'єкта цивільних прав та запропоновано закріпити відповідне визначення на рівні Цивільного кодексу України;

- запропоновано встановити послідовну реалізацію переважного права на придбання частки у статутному капіталі товариства при зверненні на неї стягнення, яка передбачає перехід такого права до самого товариства у випадку повної або часткової відмови учасників товариства від його реалізації, що дозволить створити додаткові правові гарантії збереження цілісності статутного капіталу, сталого складу учасників та стабільної діяльності товариства;

- запропоновано диференціацію правового режиму частки у статутному капіталі товариства на повний та обмежений залежно від правового статусу її власника, що дозволяє визначити обсяг корпоративних прав, які можуть бути реалізовані у виконавчому провадженні;

удосконалено:

- підхід до визначення особливостей реалізації частки у статутному капіталі товариства у виконавчому провадженні шляхом обґрунтування необхідності забезпечення балансу приватноправових інтересів кредитора, боржника, товариства та його учасників і публічно-правових інтересів ефективності виконавчого провадження як визначального критерію правозастосування;

- пропозиції щодо порядку внесення відомостей про арешт частки у статутному капіталі товариства до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань шляхом обґрунтування доцільності визначення постанови виконавця про накладення/зняття арешту частки самостійною підставою для внесення таких відомостей;

- положення щодо визначення повноважень органів управління та посадових осіб господарського товариства у процедурі реалізації частки в статутному капіталі товариства в межах виконавчого провадження, що передбачає системне поєднання інформаційних, забезпечувальних та організаційних заходів, спрямованих на дотримання балансу між інтересами стягувача та збереженням стабільності корпоративного управління;

набули подальшого розвитку:

- доктринальні підходи до обґрунтування необхідності заміни на законодавчому рівні терміну «корпоративні права» як предмета звернення стягнення на «частку в статутному капіталі товариства»;

- положення щодо визначення пріоритетності застосування законодавства до відносин, які виникають у сфері переходу прав на частку в статутному капіталі залежно від підстав: перший рівень – приватні відносини, які регулюються корпоративним законодавством та визначають загальні засади розпорядження часткою за волевиявленням власника, в тому числі й щодо реалізації переважного права на придбання частки; другий рівень пріоритет законодавства у сфері застави частки в статутному капіталі товариства над корпоративним законодавством, відповідно пріоритет переважного права на придбання частки обтяжувачів над переважним правом учасників товариства; третій рівень пріоритет законодавства у сфері виконавчого провадження, в межах якого може допускатись реалізація переважного права учасників на придбання частки в статутному капіталі товариства, якщо реалізація частки відбувається не з аукціону; четвертий рівень – пріоритет законодавства у сфері банкрутства над корпоративним та законодавством у сфері застави та виконавчого провадження;

- доктринальні положення щодо алгоритму та функціональної спрямованості виконавчих дій у процесі звернення стягнення на частку в статутному капіталі товариства, що дозволило виділити: організаційні; інформативні, пошукові, оціночні, забезпечувальні заходи;

- доктринальні положення щодо застосування медіації у виконавчому провадженні як інструменту забезпечення балансу інтересів учасників корпоративних правовідносин.

Після завершення доповіді Лисенку Ю.О. присутніми поставлені такі **запитання**:

Професор кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, д.ю.н., професор Ульянова Г.О.: У роботі зазначено, що у виконавчому провадженні приватноправові інтереси передбачають забезпечення та захист інтересів кредитора (стягувача) щодо задоволення їх майнових вимог з однієї сторони, та товариства як самостійного суб'єкта корпоративних правовідносин, а також його учасників щодо збереження цілісності статутного капіталу, суб'єктного складу, фінансової стабільності та інвестиційної привабливості. Постає питання – а чи забезпечуються інтереси боржника?

Відповідь: Так, інтереси боржника у виконавчому провадженні також забезпечуються, оскільки баланс між правами кредитора і боржника є необхідною умовою справедливого виконання рішень: зокрема, боржник має право на об'єктивну та справедливу оцінку належної йому частки, адже як заниження, так і завищення її вартості може перешкоджати ефективній реалізації такого активу, обмежувати можливості щодо повного або своєчасного задоволення вимог кредиторів, а також призводити до необґрунтованих втрат для самого боржника. Відповідно, належні процедурні гарантії, контроль за оцінкою майна та можливість оскарження дій у виконавчому провадженні виступають важливими механізмами захисту його прав та законних інтересів.

Доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, к.ю.н., доцент Галупова Л.І.: у роботі запропоновано одночасно з накладенням арешту на частку в статутному капіталі товариства накладати арешт на майно та або кошти товариства, пропорційно до розміру оплаченої частини частки такого учасника. Чи не буде це обмеженням прав товариства?

Відповідь Лисенка Ю.О.: Запровадження одночасного накладення арешту на частку в статутному капіталі товариства разом із арештом майна та/або коштів товариства пропорційно до розміру оплаченої частки такого

учасника неминуче призведе до певних тимчасових обмежень майнових прав самого товариства, зокрема у розпорядженні активами та здійсненні господарської діяльності. Водночас така необхідність обумовлена сформованою правозастосовчою практикою, коли після відкриття провадження товариство нерідко відчужує майно на користь третіх осіб з метою уникнення подальшого звернення стягнення, що фактично унеможливлює ефективний захист прав кредиторів чи інших заінтересованих осіб. В моїй професійній практиці були випадки, коли незаконність дій учасників товариства та товариства доводилось доводити в суді, оскільки дії були спрямовані на передання активів з метою уникнення звернення стягнення. Це суттєво затягує виконання рішення, а також ставить під загрозу задоволення кредиторів.

Доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, к.ю.н., доцент Бааджи Н.П.: Окремий підрозділ дисертаційного дослідження присвячено досвіду країн Європейського Союзу щодо регулювання відносин у сфері звернення стягнення на частку у статутному капіталі товариства. Чим обумовлено вибір країн, законодавство та практику яких Ви досліджували?

Відповідь Лисенка Ю.О.: Вибір країн саме Європейського Союзу обумовлено євроінтеграційним курсом держави, що актуалізує необхідність гармонізації національного законодавства з правом ЄС, вивчення європейських стандартів, що має сприяє підвищенню ефективності захисту прав учасників господарських відносин. Дослідження законодавства та правозастосовчої практики саме країн ЄС у сфері звернення стягнення на частку в статутному капіталі товаристві є також має практичне значення враховуючи високий рівень уніфікації корпоративного та виконавчого права в межах Європейського Союзу. Аналіз корпоративного законодавства країн ЄС свідчить про збалансований підхід між захистом прав кредиторів і збереженням стабільності корпоративних відносин, зокрема через механізми

пропорційності втручання, запобігання зловживанням з боку боржників, надання товариству права на викуп частки у випадку звернення стягнення. Така практика має важливе значення для збереження стабільності діяльності товариства, забезпечення інтересів кредиторів та інвесторів товариства. Саме тому в роботі на підставі аналізу законодавства країн ЄС пропонується закріпити за товариством переважне право на придбання частки у випадку звернення на неї стягнення у виконавчому провадження, якщо учасники товариства не скористаються таким правом.

Доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, к.ю.н., доцент Кирилюк А.В.: Однією з перешкод ефективного виконання рішень та звернення стягнення на частку Ви визначаєте бездіяльність товариства щодо надання інформації, необхідної для визначення вартості частки. Які наслідки в даному випадку можуть наставати для товариства?

Відповідь Лисенка Ю.О.: Діюче законодавство передбачає обов'язок товариства надавати виконавцю та боржнику доступ до документів фінансової звітності, інших документів, необхідних для визначення вартості частки боржника. Однак не містить наслідків невиконання чи неналежного виконання зазначеного обов'язку. Саме через це на практиці постає чимало питань щодо визначення вартості частки. Безпосередньо в Законі не міститься перелік відомостей, які мають надаватись для оцінки частки в статутному капіталі товариства. В судовій практиці під час розгляду справ щодо оцінки частки в статутному капіталі визначається перелік відомостей, які товариство має надати для проведення належної оцінки частки зокрема: баланс, звіт про фінансові результати, дебіторська заборгованість; перелік документів по нематеріальних активах тощо. Якщо товариство не надає необхідну інформацію, виконавець або залучений на підставі постанови виконавця суб'єкт оціночної діяльності отримують інформацію з відкритих та доступних реєстрів, баз даних.

Після відповідей на запитання виступила **науковий керівник** – в.о. завідувача кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції, д.ю.н., професор **Харитонова Олена Іванівна.**

Науковий керівник зазначила, що автору вдалося виконати завдання та досягти поставленої мети, для чого було використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання.

Позитивною рисою роботи є її практична спрямованість. Автор не обмежується теоретичними узагальненнями, а аналізує проблеми правозастосування, зокрема поведінку органів товариства у виконавчому провадженні, ризики укладення фраудаторних правочинів, труднощі визначення вартості частки тощо. Це свідчить про глибоке розуміння предмета дослідження та здатність до комплексного аналізу правових явищ.

Сформульовані в роботі висновки та рекомендації, мають практичне та теоретичне значення, та розроблені автором особисто. Окремі питання дисертаційного дослідження можуть виступати підґрунтям для подальших наукових розвідок.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план Лисенко Юрій Олександрович виконав вчасно та в повному обсязі.

За час роботи над дисертацією Юрій Олександрович проявив себе як старанний та наполегливий дослідник. Важливо, що проблематика дисертаційного дослідження пов'язана зі сферою практичних інтересів Юрія Олександровича, а набутий практичний досвід дозволив визначити проблемні питання у сфері виконавчого провадження, звернення стягнення на частку та формулювати пропозиції щодо їх вирішення.

Наведене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослдіження Лисенко Юрія Олександровича «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження» є самостійним, завершеним, науковим дослідженням, в якому містяться нові науково обгрунтовані результати та вирішуються наукові завдання, може бути рекомендована до проведення попередньої експертизи і подальшого захисту у разовій

спеціалізованій вченій раді з метою присудження дисертантові ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

У **обговоренні** дисертаційного дослідження брали участь:

Доктор юридичних наук, професор Ульянова Г.О. відзначила високий рівень дослідження, його ґрунтовність, високий рівень володіння здобувачем матеріалом. Підкреслила, що в роботі проведено ґрунтовний аналіз судової практики, що дозволило автору виділити проблеми, які виникають у сфері діяльності виконавців під час звернення стягнення на частку у статутному капіталі товариства, а також сформулювати пропозиції щодо удосконалення законодавства у зазначеній сфері. Також практичне значення має дослідження автором обов'язків органів товариства на різних стадіях виконавчого провадження. Дискусійний характер окремих положень дисертації не зменшує наукової та практичної цінності отриманих результатів дослідження. За змістом, обсягом, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням дисертаційне дослідження Лисенка Ю.О. на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження», відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендовано до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Галупова Л.І. звернула увагу, що у роботі комплексно розглянуто теоретико-правові та організаційні засади звернення стягнення на частку у статутному капіталі товариства та алгоритму дій приватного, державного виконавця.

Особливо відзначено положення наукової новизни щодо виділення двох режимів частки у статутному капіталі товариства, пропозиції щодо поширення практики медіації з метою врегулювання конфліктів, які можуть виникати між суб'єктами виконавчого провадження, реалізації частки у статутному капіталі товариства. Така практика дозволить ефективніше

вирішувати конфлікти за умови максимально забезпечення інтересів всіх учасників виконавчого провадження та товариства. Дисертація Лисенка Ю.О. на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертаційних досліджень, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі права.

Кандидат юридичних наук, доцент Бааджи Н.П. звернула увагу на те, що обрана тема дисертаційного дослідження є актуальною, комплексною та відповідає викликам сьогодення та потребам практики. Відзначила ґрунтовний підхід до опрацювання судової практики та відображення практичного досвіду здобувача у основних положеннях новизни та висновках дисертаційного дослідження, які спрямовано на удосконалення корпоративного законодавства та законодавства у сфері діяльності виконавців. Особливо слід відзначити звернення здобувача до опрацювання законодавства країн ЄС у сфері корпоративного права та виконавчого провадження, що має важливе значення для врахування позитивного міжнародного досвіду в національній практиці та наближення національного законодавства до стандартів ЄС у зазначеній сфері.

Дисертація Лисенка Ю.О. на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження» є комплексним, самостійним дослідженням, яке містить теоретичні та практичні висновки, пропозиції, які вирізняються новизною та змістовно відображають авторську позицію. Враховуючи зазначене, дисертаційна робота може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Кирилюк А.В. відзначила, що сформульовані здобувачем висновки, пропозиції, положення, які виносяться

на захист, мають наукову новизну, свідчать про глибокий аналіз як доктринальних розробок у зазначеній сфері, так і законодавчих та практичних аспектів реалізації частки у межах виконавчого провадження. Підкреслила, що в роботі сформульовано важливі зміни до законодавства, спрямовані на забезпечення виконання державним, приватним виконавцем завдань, захист інтересів кредиторів та товариства у випадку звернення стягнення на частку.

Підсумовуючи зазначила, що дисертаційна робота Лисенка Ю.О. є самостійно, завершеною науковою працею, яка може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

На основі результатів обговорення присутніх на засіданні вирішили запропонувати наступний

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації Лисенка Ю.О. на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження», поданої на здобуття доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Звернення стягнення на корпоративні права може відбуватись як в примусовому порядку в межах виконавчого провадження, процедури банкрутства, так і в межах звернення стягнення в позасудовому порядку за погодженням сторін на умовах виконання забезпечувальних зобов'язань. Реалізація корпоративних прав в рамках виконавчого провадження спрямована на задоволення інтересів кредиторів, при цьому породжуючи чисельні ризики для товариства, його стабільного функціонування та забезпечення інтересів інших учасників.

Особливість звернення стягнення частки у статутному капіталі товариства у виконавчому провадженні зумовлюється не лише необхідністю захисту інтересів безпосередніх сторін виконавчого провадження (стягувача та боржника), але й потребою врахування інтересів ширшого кола заінтересованих осіб, зокрема інвесторів і кредиторів товариства, економічна стабільність якого прямо залежить від способу та порядку виконання судового рішення. На відміну від класичних майнових спорів, де наслідки примусового виконання обмежуються майновою сферою боржника, у корпоративних правовідносинах будь-яке втручання у структуру активів товариства (арешт майна, реалізація частки, звернення стягнення на корпоративні права, блокування рахунків) має більш масштабні наслідки, оскільки може впливати на платоспроможність, інвестиційну привабливість товариства та забезпеченість виконання зобов'язань перед третіми особами.

Звернення стягнення на корпоративні права обумовлює важливість дослідження широкого кола питань як доктринального так і практичного спрямування для того, що б визначити актуальні напрями удосконалення чинного законодавства та практики його застосування.

Серед доктринальних питань актуальним є дослідження правової природи частки у статутному капіталі господарського товариства та корпоративних прав, оскільки на законодавчому рівні мова йде саме про звернення стягнення на корпоративні права, тоді як у наукових дослідженнях наголошується на доцільності звернення стягнення на частку у статутному капіталі.

Серед практичних аспектів важливе значення має дослідження повноважень приватних та державних виконавців щодо звернення стягнення на корпоративні права, алгоритм дій органів управління товариством у випадку звернення стягнення на корпоративні права, випадки укладання фраудаторних договорів з метою перешкоджання стягнення корпоративних прав.

Розглядаючи сучасний стан дослідження звернення стягнення на частку в статутному капіталі в господарському товаристві, корпоративні права слід відзначити, що комплексні монографічні дослідження правового регулювання відносин зазначеній сфері не проводились у сучасній науці цивільного права.

Огляд останніх публікацій свідчить про те, що чимало проблемних питань постає у сфері звернення стягнення та реалізації корпоративних прав у виконавчому провадженні, що обумовлює актуальність дослідження практичних аспектів та наукових підходів до їх вирішення. Визначення чітких процедур переходу прав на часту в статутному капіталі у виконавчому провадженні має важливе практичне значення для захисту прав та інтересів всіх учасників відносин, які виникають у цій сфері, зокрема учасників товариства, самого товариства, набувача частки та корпоративних прав. Оскільки відсутність чітких процедур створює чимало викликів під час переходу права на часту до нового набувача, що в цілому може негативно позначатись на діяльності господарського товариства.

Питання сутності та змісту корпоративних прав, їх співвідношення з часткою у статутному капіталі товариства досліджувались у своїх працях такі науковці як: Кравчук В.М., Спасибо-Фатєєва І.В., Харитонов Є.О., Харитонова О.І.

Окремі аспекти звернення стягнення на корпоративні права досліджувались у наукових працях: Кравчука В.М., Пелипенко О.С., Суханова М.О. Шемети Т.М., Шпуганич І.І.

Питання корпоративного управління, відповідальності посадових осіб товариства та товариства за дії посадових осіб, досліджуються на доктринальному рівні у працях таких вчених, як: В.В.Васильєва, В.Г. Жорнокуй, О.Р.Кібенко, О.В.Кологойда, А.С.Прокопюк, В.П.Савчук, В.Серт, І.В. Спасибо-Фатєєва та інші.

Питання застави корпоративних прав, звернення стягнення за договором застави корпоративних прав досліджували зокрема: Спасибо-

Фатєєва І.В., Берназ-Лукавецька О.М., Куценко Д.М., Пилипенко О.С., Січевлюк В.А.

Окремі аспекти звернення стягнення на частку в статутному капіталі досліджено в дисертаційному дослідженні Шемети Т.М. Перехід частки учасника в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю. В дисертаційному досліджені зазначено про те, що звернення стягнення відбувається саме на частку учасника товариства, а не на частину майна товариства, пропорційну частці учасника у статутному капіталі товариства. Проаналізовано положення статті 20 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» в частині застосування до відносин, які виникають у зв'язку зі зверненням стягнення на частку. Обґрунтовано можливість оскарження до суду проведеної виконавцем оцінки вартості частки у статутному капіталі при зверненні стягнення на частку учасника товариства.

У дисертаційній роботі Пелипенко О. С. досліджено правові засади передачі корпоративних прав у заставу. Надано характеристику корпоративних прав як предмету застави. Особливу увагу приділено спеціальним умовам договору застави корпоративних прав. Проведено правовий аналіз існуючих шляхів звернення стягнення на корпоративні права, як предмет застави, та встановлено найбільш ефективні з них.

У дисертаційному дослідженні Кравчука В.М. розкрито правові засади припинення корпоративних правовідносин у зв'язку зі зверненням стягнення на частку в статутному капіталі. Зроблено висновок, що «Немає переконливих аргументів для збереження положення про звернення стягнення на частку лише у разі недостатності іншого майна учасника-боржника. Частка (корпоративні права) – це не майно першої необхідності, тому звернення стягнення на частку не впливає істотно на природні та соціальні права людини».

Окремі практичні аспекти звернення стягнення на частку у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю розкрито у дисертаційному дослідженні Суханова М.О.

Теоретичні та практичні питання правового статусу учасників виконавчого провадження досліджено в дисертаційній роботі Русецької О.О. «Правовий статус учасників виконавчого провадження»; повноваження суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах розкрито у дисертаційній роботі Притуляка В.; правовий статус приватних виконавців досліджено у дисертаційних роботах Боєру В.; Іщенко Д.

Разом з тим, проведені дослідження лише фрагментарно розкривають окремі аспекти звернення стягнення на корпоративні права, частку у статутному капіталі товариства, не завжди з урахуванням актуального стану законодавства. Зазначає обумовлює актуальність та практичну доцільність звернення комплексного аналізу доктринальних та законодавчих аспектів реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження. Враховуючи, що відповідно до чинного законодавства товариства можуть створюватись в різних формах, що визначає особливості формування статутного капіталу, прав його учасників та умов розпорядження частками, що в цілому й визначає особливості звернення стягнення, з урахуванням обсягів дисертаційного дослідження вважаємо за доцільне зосередити увагу саме на реалізації корпоративних прав в товариствах з обмеженою відповідальністю.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконано в межах плану науково дослідницької роботи кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції на 2021-2025 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Правове та соціальне життя України у людиноцентристському вимірі в цифрову еру» (державний реєстраційний номер 0122U000266). Тему дисертаційного

дослідження затверджено вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол №1 від 07.09.2022 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є визначення правових засад регулювання реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження та формування пропозицій щодо удосконалення законодавства як передумови належної реалізації та захисту прав та інтересів учасників правовідносин у зазначеній сфері.

Для досягнення поставленої мети передбачається **виконання таких завдань:**

визначити предмет звернення стягнення в рамках виконавчого провадження у сфері корпоративного права;

встановити підстави звернення стягнення на корпоративні права;

розкрити законодавчі та організаційні засади реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження;

визначити складнощі, які виникають у сфері звернення стягнення на корпоративні права та можливі шляхи їх подолання;

встановити дії органів товариства у випадку звернення стягнення на корпоративні права;

сформулювати пропозиції щодо удосконалення законодавства у сфери виконавчого провадження та звернення стягнення на корпоративні права.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у сфері реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження.

Предметом дослідження є правові механізми звернення стягнення на частку у статутному капіталі товариства та реалізація пов'язаних з нею корпоративних прав боржника у виконавчому провадженні.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, які дозволили розкрити загальні питання та особливості правових засад реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого

провадження. Метод дедукції та системного аналізу використано при розкритті сутності понять частка в статутному капіталі товариства, корпоративні права та їх співвідношення з метою визначення предмету звернення стягнення у виконавчому провадженні. Порівняльно-правовий методи використовувався при дослідженні законодавства та практики зарубіжних країн з метою визначення підходів до: правової природи частки та її оборотоздатності, умов розпорядження часткою в статурному капіталі та можливості звернення стягнення на частку в межах виконавчого провадження, процедури розпорядження часткою у випадку звернення стягнення кредиторами в рамках виконавчого провадження. Такий порівняльний аналіз проводився з метою визначення позитивних практик та можливості їх врахування в національній практиці. Логіко-формальний метод використовувався при визначенні понятійно-категоріального апарату, зокрема таких категорій, як «частка у статутному капіталі», «корпоративні права», «застава корпоративних прав», «звернення стягнення на частку». Формально-юридичний метод застосовано для аналізу норм цивільного, корпоративного законодавства, законодавства у сфері банкрутства та виконавчого провадження щодо визначення пріоритету застосування норм до відносин у сфері звернення стягнення на частку в статутному капіталі товариства з різних підстав. Використання зазначеного методу дозволило розкрити особливості переходу прав на частку в статутному капіталі, умови її обтяження заставою та реалізації у виконавчому провадженні.

Нормативною основою дисертаційного дослідження законодавство України у сфері корпоративного права, виконавчого провадження України, підзаконні акти, які визначають повноваження виконавців у сфері реалізації корпоративних прав у виконавчому провадженні.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження становить судова практика, яка сформувалась у сфері звернення стягнення на частку у статутному капіталі товариства та реалізації корпоративних прав у виконавчому провадженні, укладанні фраудаторних договорів, а також

захисту прав та інтересів сторін правовідносин, які виникають у зазначеній сфері.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що робота є першим у вітчизняній науці цивільного права комплексним дослідженням правових та організаційних засад реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження.

За результатами проведеного дослідження сформульовано наукові положення, пропозиції та висновки:

вперше:

- обґрунтовано підхід до забезпечення виконання рішень у виконавчому провадженні шляхом запровадження системи забезпечувальних заходів, спрямованих на запобігання знеціненню частки у статутному капіталі товариства, які не передбачають прямого втручання у майнову сферу юридичної особи, а реалізуються через обмеження дій органів товариства, які мають істотний вплив на вартість його активів, та можливість оскарження фраудаторних правочинів, що дозволяє забезпечити баланс інтересів кредитора, інших учасників товариства та самого товариства;

- на підставі комплексного аналізу доктринальних, законодавчих та правозастосовних підходів до визначення понять «корпоративні права» та «частка в статутному капіталі товариства» обґрунтовано розуміння частки у статутному капіталі товариства як самостійного комплексного оборотоздатного об'єкта цивільних прав та запропоновано закріпити відповідне визначення на рівні Цивільного кодексу України;

- запропоновано встановити послідовну реалізацію переважного права на придбання частки у статутному капіталі товариства при зверненні на неї стягнення, яка передбачає перехід такого права до самого товариства у випадку повної або часткової відмови учасників товариства від його реалізації, що дозволить створити додаткові правові гарантії збереження

цілісності статутного капіталу, сталого складу учасників та стабільної діяльності товариства;

- запропоновано диференціацію правового режиму частки у статутному капіталі товариства на повний та обмежений залежно від правового статусу її власника, що дозволяє визначити обсяг корпоративних прав, які можуть бути реалізовані у виконавчому провадженні;

удосконалено:

- підхід до визначення особливостей реалізації частки у статутному капіталі товариства у виконавчому провадженні шляхом обґрунтування необхідності забезпечення балансу приватноправових інтересів кредитора, боржника, товариства та його учасників і публічно-правових інтересів ефективності виконавчого провадження як визначального критерію правозастосування;

- пропозиції щодо порядку внесення відомостей про арешт частки у статутному капіталі товариства до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань шляхом обґрунтування доцільності визначення постанови виконавця про накладення/зняття арешту частки самостійною підставою для внесення таких відомостей;

- положення щодо визначення повноважень органів управління та посадових осіб господарського товариства у процедурі реалізації частки в статутному капіталі товариства в межах виконавчого провадження, що передбачає системне поєднання інформаційних, забезпечувальних та організаційних заходів, спрямованих на дотримання балансу між інтересами стягувача та збереженням стабільності корпоративного управління;

набули подальшого розвитку:

- доктринальні підходи до обґрунтування необхідності заміни на законодавчому рівні терміну «корпоративні права» як предмета звернення стягнення на «частку в статутному капіталі товариства»;

- положення щодо визначення пріоритетності застосування законодавства до відносин, які виникають у сфері переходу прав на частку в статутному капіталі залежно від підстав: перший рівень – приватні відносини, які регулюються корпоративним законодавством та визначають загальні засади розпорядження часткою за волевиявленням власника, в тому числі й щодо реалізації переважного права на придбання частки; другий рівень пріоритет законодавства у сфері застави частки в статутному капіталі товариства над корпоративним законодавством, відповідно пріоритет переважного права на придбання частки обтяжувачів над переважним правом учасників товариства; третій рівень пріоритет законодавства у сфері виконавчого провадження, в межах якого може допускатись реалізація переважного права учасників на придбання частки в статутному капіталі товариства, якщо реалізація частки відбувається не з аукціону; четвертий рівень – пріоритет законодавства у сфері банкрутства над корпоративним та законодавством у сфері застави та виконавчого провадження;

- доктринальні положення щодо алгоритму та функціональної спрямованості виконавчих дій у процесі звернення стягнення на частку в статутному капіталі товариства, що дозволило виділити: організаційні; інформативні, пошукові, оціночні, забезпечувальні заходи;

- доктринальні положення щодо застосування медіації у виконавчому провадженні як інструменту забезпечення балансу інтересів учасників корпоративних правовідносин.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що їх може бути використано у:

науково-дослідній сфері – як підґрунтя для подальшого дослідження сутності корпоративних прав, частик в статутному капіталі господарського товариства та їх оборотоздатності;

нормотворчій діяльності – для удосконалення окремих положень законодавства у сфері корпоративного, виконавчого права, зокрема Закону

України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»;

правозастосовній діяльності – для удосконалення механізмів захисту прав та інтересів учасників виконавчого провадження, господарських товариств, забезпечення ефективного виконання державними та приватними виконавцями повноважень зокрема у сфері реалізації частки в статутному капіталі товариства;

навчальному процесі – в ході викладання таких навчальних дисциплін, спеціальних курсів: «Корпоративне право», «Виконавче право», «Господарське право».

Апробація результатів дослідження. Окремі положення, висновки дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на засіданнях кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія». Результати дослідження оприлюднено у матеріалах доповідей на науково-практичних заходах: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку української правової науки» (м. Чернівці, 17 травня 2025 р.); VIII Міжнародному правничому форумі «Права людини та публічне врядування» (м. Чернівці, 30 травня 2025 р.); Міжнародній науковій конференції «Сучасні досягнення юридичної науки та практики» (м. Рига 19–20 березня 2025 р.); XI Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Львів – Торунь, 5 грудня 2025 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційної роботи викладено у семи публікаціях, у тому числі трьох статтях, опублікованих у наукових періодичних фахових виданнях категорії «Б», перелік яких затверджено МОН України, чотирьох тезах доповідей на національних і міжнародних наукових та науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять п’ять підрозділів, висновків та списку

використаних джерел та двох додатків. Загальний обсяг дисертації становить 203 сторінки, з них основного тексту – 175 сторінок, список використаних джерел – 23 сторінки (202 найменування).

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Лисенко Ю.О. Органи управління та посадові особи господарських товариств. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право.* Випуск 90. Ч. 2. 2025. С. 118-122.

2. Лисенко Ю.О. Правові засади та практичні аспекти використання фідуціарних обов'язків у господарських товариствах. *Право та державне управління*. №2. 2025. С.50-54.

3. Лисенко Ю.О. Правове регулювання переходу прав на частку в статутному капіталі господарського товариства у виконавчому провадженні *Право і суспільство*. 2025. №2. С.808-814.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Лисенко Ю.О. Правові засади арешту корпоративних прав у сфері виконавчого провадження. *Права людини та публічне врядування:* матеріали VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 564-566.

5. Лисенко Ю.О. Посадові особи господарських товариств: поняття та принципи діяльності. *Сучасний стан та перспективи розвитку української правової науки*: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 17 травня 2025 р.) / відп. ред. К.А. Возняковська, Ю.В. Цуркан-Сайфуліна, Т.А. Латковська. Чернівці, 2025. С.177-179.

6. Лисенко Ю.О. Реалізація частки у статутному капіталі товариства в рамках виконавчого провадження. *Modern Achievements in Legal Science and*

Practice (March 19–20, 2025. Riga, the Republic of Latvia) *:* International scientific conference. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. С. 265-266.

7. Лисенко Ю.О. Порушення переважного права на придбання частки у випадку звернення стягнення на частку в статутному капіталі товариства. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права* : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кременчук, 5 грудня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С.228-230.

Характеристика особистості здобувача:

Лисенко Юрій Олександрович народився 20 листопада 1980 року в місті Дніпропетровську.

У 2005 році успішно закінчив Міжрегіональну Академію управління персоналом та здобув повну вищу освіту за спеціальністю «Правознавство», кваліфікація – юрист.

З 2022 року аспірант Національного університету «Одеська юридична академія».

Досвід роботи в органах державної виконавчої служби – 12 років.

У березні 2017 року отримав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.

У травні 2017 отримав посвідчення приватного виконавця виконавчого округу Дніпропетровської області.

У 2003-2007 роках – Відділ державної виконавчої служби Кіровського районного управління юстиції м. Дніпропетровська, посада – державний виконавець.

У 2007-2009 роках – Кіровський відділ державної виконавчої служби Дніпропетровського міського управління юстиції, посада – заступник начальника відділу.

У 2009-2010 роках – Красногвардійський відділ державної виконавчої служби Дніпропетровського міського управління юстиції, посада – начальник відділу;

У 2010-2014 роках – Відділ примусового виконання рішень Управління державної виконавчої служби Головного управління юстиції у Дніпропетровській області, посада – начальник відділу.

З 17.08.2017 по теперішній час здійснює діяльність приватного виконавця виконавчого округу Дніпропетровської області.

У жовтні 2017 року рішенням про результати таємного рейтингового голосування установчого з'їзду приватних виконавців Дніпропетровської області обраний на посаду Голови Ради регіону.

У жовні 2020 року рішенням чергового з'їзду приватних виконавців Дніпропетровської області повторно обраний на посаду Голови Ради регіону, завершив свою каденцію у жовті 2023 року.

2017 – 2019 – член Дисциплінарної комісії приватних виконавців при Міністерстві юстиції України за квотою АПВУ.

2019 – 2021 – член Кваліфікаційної комісії приватних виконавців при Міністерстві юстиції України за квотою АПВУ.

2023 – по теперішній час – член Дисциплінарної комісії приватних виконавців при Міністерстві юстиції України за квотою АПВУ.

З 2020 року був учасником спільної робочої групи АПВУ та Міністерства юстиції України по опрацюванню проекту Закону України №3609 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів».

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Лисенка Юрія Олександровича на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Лисенка Юрія Олександровича відповідає спеціальності 081

«Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 03.05.2024 р., № 507), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31.05.2019 р., № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Лисенка Юрія Олександровича на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

4. Запропонувати Вченій раді Національного університету «Одеська юридична академія» персональний склад разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення публічного захисту дисертації Лисенка Юрія Олександровича на тему: «Особливості реалізації корпоративних прав боржника в рамках виконавчого провадження»:

Голова ради: проректор з навчальної роботи, професор кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор Ульянова Галина Олексіївна.

Опонент: професор кафедри цивільного права та процесу Західноукраїнського національного університету, д.ю.н, Калаур Іван Романович.

Опонент: головний науковий співробітник відділу методології євроінтеграції приватного права НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, д.ю.н., професор Зозуляк Ольга Ігорівна.

Рецензент: доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент Галупова Лариса Ігорівна.

Рецензент: доцент кафедри права цивільного, нотаріального та виконавчого процесу Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент Притуляк Валерій Миколайович.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів, кандидатів наук і докторів філософії за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 6; проти – немає; утримался – немає; науковий керівник участі у голосуванні не брала.

Головуюча на засіданні,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент **Лариса ГАЛУПОВА**